

KONJUNKTUR TENDENSENE

MARS 1977

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo 1. Tlf. (02) 4138 20

INNHold

Konjunkturtendensene i utlandet

Sammenfatning
Storbritannia
Vest-Tyskland
Frankrike
Italia
Sverige
Sambandsstatene
Japan

Konjunkturtendensene i Norge

Sammenfatning
Industriproduksjon
Arbeidsmarked
Byggevirkosomhet
Investeringsundersøkelse
Lagerbeholdninger
Detaljomsetning
Utenriksøkonomi

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

KONJUNKTURTENDENSENE I MARS 1977

I Vest-Europa, Sambandsstatene og Japan fortsetter konjunkturoppgangen, men i forholdsvis moderat tempo. Bl.a. på bakgrunn av de vedtatte stimulerings-tiltakene i Sambandsstatene venter OECD nå en vekst i bruttonasjonalproduktet for området sett under ett på 4,5 prosent årlig rate fra 1. halvår til 2. halvår i år. Tidligere ble det regnet med en stigning på 3 3/4 prosent. - Industriproduksjonen, som stagnerte i de fleste større vestlige industriland utover sommeren og høsten i fjor, viste ved siste årsskifte tegn til ny oppgang i Japan, Vest-Tyskland og kanskje også i Sambandsstatene. I Sverige er industriproduksjonen i nedgang. - Investeringssetterspørselen peker oppover i Sambandsstatene, Japan, Vest-Tyskland og Storbritannia. - Også konsumeterspørselen er i oppgang i flere land (Sambandsstatene, Vest-Tyskland, Frankrike, Sverige og Italia). - Prisstigningen er fortsatt svært sterk i de fleste større vestlige industriland, og i Storbritannia og Italia øker stigningstakten.

De internasjonale råvareprisene, som falt noe utover sensommeren i fjor, var i klar oppgang i månedene omkring siste årsskifte. Reuters råvareprisindeks, som er basert på noteringer i pund, var i februar om lag 10 prosent høyere enn på sensommeren i fjor, men økingen avspeiler til dels fallet i pundkursen. Stigningen siste halvår, fra august til februar, var sterkest for ulike landbruksprodukter (kaffe, kakao, kopra og jordnøtter), tinn og bly, mens prisene på råsukker, hvete, kopper og stål falt i samme tidsrom.

I Storbritannia er konjunkturoppgangen svak; industriproduksjonen og konsumeterspørselen stagnerer, og arbeidsløsheten er høy. Investerings- og utenlandsetterspørselen gir derimot betydelige vekstimpulser. Volumet av bruttonasjonalproduktet, sesongkorrigert, økte med 3,8 prosent årlig rate fra 3. kvartal til 4. kvartal i fjor. Det britiske forskningsinstituttet NIESR ventet i februar likevel en vekst i bruttonasjonalproduktet på bare 0,9 prosent fra 1976 til 1977.

Industriproduksjonen er i stagnasjon; den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var om lag uendret fra august-oktober til november-januar.

Arbeidsløsheten steg gjennom storparten av 1976, og i midten av februar i år var vel 1,3 mill. personer registrert som arbeidsløse etter sesongkorrigerte oppgaver. Arbeidsløshetsprosenten var 5,6, mot 5,2 på samme tid ett år tidligere.

De samlede investeringer i fast realkapital, sesongkorrigert, gikk ned med 5 prosent fra 3. kvartal til 4. kvartal i fjor, men var i 4. kvartal likevel betydelig høyere enn i hver av de to første kvartalene i 1976. Industriens investeringer økte derimot fra 3. kvartal til 4. kvartal, og etter ordrestatistikken å dømme er investeringssetterspørselen i klar oppgang. Volumet av nye ordrer fra innenlandske kunder til investeringsvareindustrien (sesongkorrigert) var hele 10 prosent høyere i september-november enn i foregående tremånedersperiode.

Konsumeterspørselen er fortsatt i stagnasjon. Volumet av detaljomsetningen, sesongkorrigert, var litt lavere i november-januar enn i august-oktober.

Lønningene viste avtakende stigningstakt i 1976. I desember var gjennomsnittlig ukelønn for industriarbeidere nær 10 prosent høyere enn ett år tidligere, mens den tilsvarende stigningstakt ved inngangen til 1976 var hele 30 prosent.

Utenrikshandelen fortsetter å stige i høyt tempo. Verdien av vareeksporten og vareimporten gikk opp med henholdsvis vel 9 og 10 prosent fra august-oktober til november-januar etter sesongkorrigerte oppgaver. Men eksport- og importprisene stiger også sterkt, og regnet i volum steg eksporten med 5 prosent og importen med knapt 2 prosent.

Diskontosatsen ("minimum lending rate") har de siste månedene gradvis gått ned, fra 15 prosent i begynnelsen av oktober i fjor til 11 prosent i midten av mars i år.

I V e s t - T y s k l a n d fortsetter konjunkturoppgangen. Industriproduksjonen peker oppover, og innenlandsk etterspørsel er fremdeles i vekst. Utenlandsetterspørselen viser derimot stagnasjonstendenser. Pris- og lønnsstigningen er moderat.

Industriproduksjonen, som stagnerte utover sommeren og høsten i fjor, var trolig i ferd med å ta seg opp igjen ved siste årsskifte. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen for industrien (inklusive byggeindustrien) var vel 2 prosent høyere i november-januar enn i foregående tremånedersperiode. Samlet industriproduksjon var nær 8 prosent høyere i 1976 enn i 1975, og var ved siste årsskifte noe høyere enn under forrige konjunkturtopp, årsskiftet 1973/74.

Tallet på arbeidsløse har gjennomgående vært svakt synkende siden sommeren 1975, men det er fortsatt svært høyt. Ved utgangen av februar var det registrert vel 1,2 millioner arbeidsløse (ukorrigert), og arbeidsløshetsprosenten var 5,3, mot 5,9 ett år tidligere.

Investeringssetterspørselen er i sterk oppgang etter ordrestatistikken å dømme. Volumet av nye ordrer fra innenlandske kunder til investeringsvareindustrien, sesongkorrigert, var hele 10 prosent høyere i 4. kvartal enn i 3. kvartal, men den underliggende veksttendens var trolig betydelig svakere.

Konsumsetterspørselen stagnerte utover våren og forsommeren i fjor, men gikk noe opp utover høsten. Volumet av detaljomsetningen, sesongkorrigert, var om lag 1 prosent høyere i september-november enn i foregående tremånedersperiode.

Pris- og lønnsøkingen er svakere enn i de aller fleste andre vestlige industriland. I januar var konsumprisindeksen vel 4 prosent høyere enn ett år tidligere. Stigningen siste halvår, fra juli i fjor til januar i år, var om lag den samme regnet som årlig rate. Som nevnt i forrige konjunktur-oversikt var gjennomsnittlig timefortjeneste for menn i industrien i oktober i fjor nær 7 prosent høyere enn ett år tidligere.

Utenlandsetterspørselen viste stagnasjonstendenser i slutten av 1976, etter å ha vært i jamn oppgang siden sommeren 1975. Etter foreløpige og sesongkorrigerte oppgaver var verdien av vareeksporten lavere i november-januar enn i foregående tremånedersperiode, mens verdien av vareimporten endret seg lite. Eksport- og importprisene viser bare svak stigning. I 4. kvartal i fjor var de henholdsvis vel 2 og nær 1 prosent høyere enn ett år tidligere.

I begynnelsen av mars kom myndighetene og fagforeningene fram til enighet om en lønnsøking på 6,3 prosent i 1977 for om lag 2 millioner offentlige ansatte. I metallindustrien er det tidligere inngått en avtale om lønnsøking på i alt 9 prosent.

I F r a n k r i k e er konjunkturoppgangen fortsatt temmelig moderat. Konsum- og utenlandsetterspørselen gir trolig visse vekstimpulser, mens investeringsetterspørselen gjennomgående viser stagnasjon. I sin årlige rapport om fransk økonomi, offentliggjort ved månedsskiftet februar-mars, venter OECD en vekst i bruttonasjonalproduktet på 3 prosent fra 1976 til 1977. Men veksten i den innenlandske etterspørselen ventes å avta mot slutten av 1977, både som følge av den restriktive økonomiske politikken og fordi virkningene av tidligere vedtatte stimuleringsiltak etter hvert vil ebbe ut.

Industriproduksjonen har etter sesongkorrigerte oppgaver vist til dels betydelige svingninger i de siste månedene, men trolig med en underliggende tendens til bare svak oppgang. I en rapport fra den franske nasjonalbanken, offentliggjort i midten av mars, ventes det at industriproduksjonen vil stagnere framover mot sommeren i år.

Tallet på arbeidsløse er fortsatt høyt og viser ingen tegn til å falle. Etter sesongkorrigerte oppgaver var det ved utgangen av februar registrert vel 970 000 arbeidsløse. Dette svarer til om lag 4,4 prosent av arbeidsstyrken.

Investeringssetterspørselen stagnerer. OECD venter at de private investeringer i fast real-kapital, sesongkorrigert, ikke vil endre seg vesentlig fra 2. halvår i fjor til 1. halvår i år.

Konsumsetterspørselen var i oppgang i det meste av fjoråret. Volumet av detaljomsetningen (sesongkorrigert) endret seg lite fra 3. kvartal til 4. kvartal, men den underliggende tendens peker trolig likevel oppover.

Prisstigningen er fortsatt sterk; den har holdt seg om lag uendret siden høsten 1975. I januar var konsumprisindeksen 9 prosent høyere enn ett år tidligere. Stigningen siste halvår, fra juli i fjor til januar i år, var om lag den samme regnet som årlig rate. OECD venter at stignings-takten vil gå noe ned mot slutten av 1977, men at konsumprisene i gjennomsnitt for hele året likevel vil bli nær 9 prosent høyere enn i 1976.

Utenrikshandelen er fortsatt i oppgang. Etter foreløpige og sesongkorrigerte oppgaver var verdien av vareeksporten og vareimporten henholdsvis 3,2 og 6,6 prosent høyere i 4. kvartal enn i 3. kvartal i fjor.

Kursen på franc var fallende i det meste av 1976, etter at Frankrike i midten av mars forlot det vest-europeiske valutasamarbeidet, den såkalte "slangen". Regnet i SDR var franc-kursen 9-10 prosent lavere ved slutten av februar i år enn ett år tidligere.

Regjeringen vil gi ytterligere kreditter for inntil 3 milliarder franc til bedrifter som ønsker å investere for å øke sin eksportkapasitet.

I I t a l i a er konjunkturoppgangen sterkere, med betydelig vekst i produksjon og etter-spørsel. Men utsiktene framover synes mer usikre; utenriksregnskapet viser fortsatt høye underskott, og pris- og lønnsstigningen er sterkt tiltakende.

Industriproduksjonen fortsetter å vokse; i november-januar var produksjonsindeksen, etter foreløpige og sesongkorrigerte oppgaver, hele 6 prosent høyere enn i august-oktober. Men den under-liggende veksttakt var betydelig svakere. Industriproduksjonen var for året 1976 under ett vel 12 prosent høyere enn året før.

Konsumetterspørselen er fortsatt i oppgang. Volumet av detaljomsetningen var vel 4 prosent høyere i september-november i fjor enn i samme periode ett år tidligere.

Konsumprisene viser økende stigningstakt. I januar var konsumprisindeksen hele 22 prosent høyere enn ett år tidligere, mens den tilsvarende stigningstakten var om lag 11 prosent i januar i fjor. Lønningene viser også økende stigningstakt; i november i fjor var gjennomsnittlig timefor-tjeneste i industrien hele 29 prosent høyere enn i november 1975.

Utenrikshandelen har gjennomgående vært i sterk oppgang siden våren 1975. I september-november i fjor var verdien av vareeksporten vel 11 prosent høyere enn i foregående tremåneders-perioden etter foreløpige og sesongkorrigerte oppgaver. Verdien av vareimporten økte på samme tid med hele 19 prosent. Men prisene på eksport- og importvarene øker også kraftig. I november i fjor var de gjennomsnittlige eksport- og importprisindeksene henholdsvis 28 prosent og 35 prosent høyere enn ett år tidligere.

Kursen på lire, som falt sterkt i 1. halvår i fjor, fortsatte å synke utover i 2. halvår, men i mer moderat tempo. Regnet i SDR var den 12-13 prosent lavere i slutten av februar i år enn ett år tidligere.

I S v e r i g e er konjunkturbildet preget av stagnasjonstendenser. Industriproduksjonen er i nedgang, og investerings- og utenlandsetterspørselen stagnerer. Men konsumetterspørselen er derimot i svak oppgang, og arbeidsløsheten er forholdsvis lav. Prisstigningen er fortsatt sterk.

Industriproduksjonen, som steg betydelig utover våren og sommeren i fjor, har senere stort sett vist nedgang. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen for industri og bergverk var nær 2 prosent lavere i november-januar enn i august-oktober, men den underliggende tendens til nedgang var trolig noe svakere enn dette. Samlet industriproduksjon gikk i 1976 ned andre året på rad og var 1 prosent lavere enn i 1975. Korrigert for forskjellen i antall arbeidsdager var nedgangen hele 2,5 prosent.

Arbeidsløsheten er lavere enn i de fleste vestlige industriland. Etter en utvalgsundersøkelse var det i februar 74 000 arbeidsløse, om lag like mange som ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 1,8.

Investeringsetterspørselen er fortsatt forholdsvis svak. Verdien av nye ordrer fra innenlandske kunder til verkstedindustrien utenom skipsverft var i 4. kvartal i fjor bare 5 prosent høyere enn ett

år tidligere. Etter en undersøkelse foretatt av Statistiska Centralbyrån i februar i år ventes en volumnedgang i industriens investeringer i fast realkapital på 2-4 prosent fra 1976 til 1977.

Konsumetterspørselen er svakt stigende. Volumet av detaljomsetningen økte gjennom det meste av fjoråret og var i november-januar nær 2 prosent høyere enn samme periode ett år tidligere.

Prisstigningen er sterk og har holdt seg om lag uendret siden begynnelsen av 1974. I januar var konsumprisindeksen 9 prosent høyere enn ett år tidligere. Stigningen siste halvår, fra juli i fjor til januar i år, var om lag den samme, regnet som årlig rate.

Vareeksporten viste etter sesongkorrigerte verdioppgaver betydelige svingninger i de siste månedene av fjoråret, men uten noe mer varig tendens verken til opp- eller nedgang. Verdien av vareimporten fortsetter derimot å øke. De gjennomsnittlige eksport- og importprisene var i 3. kvartal i fjor begge nær 10 prosent høyere enn ett år tidligere.

Regjeringen la i begynnelsen av mars fram forslag om støtte til tekstilindustrien på i alt 440 millioner svenske kroner i de nærmeste to årene.

I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter konjunkturoppgangen, men ugunstig vær i vintermånedene virket dempende på produksjonsveksten. Innenlandsetterspørselen viser alt i alt betydelig oppgang, mens utenlandsetterspørselen stagnerer. OECD regner med at de nye ekspansive tiltakene som regjeringen har foreslått vil øke veksten i nasjonalproduktet fra 1. halvår til 2. halvår i år fra 4 prosent til 6 prosent årlig rate.

Industriproduksjonen har vist betydelig dempet veksttakt siden i fjor sommer. I desember-februar var den sesongkorrigerte produksjonsindeksen bare 0,9 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode. Men produksjonstallene for vinteren 1976/77 er svært usikre på grunn av den spesielt kalde vinteren i store deler av Sambandsstatene. Den gjennomsnittlige kapasitetsutnyttningen i industrien var rundt årsskiftet vel 80 prosent, mot om lag 88 prosent under forrige konjunkturtopp, høsten 1973.

Tallet på arbeidsløse var i februar 7,2 millioner, og arbeidsløshetsprosenten var 7,5, mot 7,6 ett år tidligere. Tallet på sivilt sysselsatte var 89,0 millioner, eller nær 3 prosent flere enn ett år tidligere.

Investeringssetterspørselen har etter ordrestatistikken å dømme vært i betydelig oppgang siden våren 1975. Verdien av nye ordrer til investeringsvareindustrien var 3,5 prosent høyere i november-januar enn i august-oktober. Etter en undersøkelse foretatt i januar og februar i år, venter det amerikanske handelsdepartementet en nominell øking i private investeringer i fast realkapital på nær 12 prosent fra 1976 til 1977. Industriens investeringer ventes å øke noe sterkere.

Konsumetterspørselen tok seg opp utover høsten i fjor etter å ha stagnert tidligere i 1976. I desember-februar var volumet av detaljomsetningen, sesongkorrigert, vel 3 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode.

Utenlandsetterspørselen er i stagnasjon. Verdien av vareeksporten økte betydelig utover våren og forsommeren i fjor, men har siden holdt seg om lag uendret. Verdien av vareimporten viste tegn til å ta seg opp igjen rundt siste årsskifte og var i november-januar vel 3 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode etter sesongkorrigerte oppgaver. Både import- og eksportprisene var i gjennomsnitt vel 6 prosent høyere i 4. kvartal i fjor enn ett år tidligere.

I J a p a n fortsetter konjunkturoppgangen i forholdsvis moderat tempo. Industriproduksjonen peker oppover, og investeringssetterspørselen er voksende. Men konsumetterspørselen er fremdeles i stagnasjon. Bruttonasjonalproduktet økte med 2,4 prosent årlig rate fra 3. kvartal til 4. kvartal i fjor etter sesongkorrigerte oppgaver og var i 1976 6,3 prosent høyere enn i 1975. Pris- og lønnsstigningen er sterk.

Industriproduksjonen, som stagnerte utover sommeren og høsten i fjor, er nå trolig i ferd med å ta seg opp igjen. Den sesongkorrigerte produksjonsindeksen var vel 2 prosent høyere i november-januar enn i august-oktober. På grunn av den sterke veksten gjennom det meste av 1975 og i 1. halvår 1976, ble industriproduksjonen nær 14 prosent høyere i 1976 enn i 1975. Stålproduksjonen har gjennomgående vært økende i 1976 og var i november-januar 18 prosent høyere enn ett år tidligere.

Private investeringer i fast realkapital (sesongkorrigert) var bare 0,5 prosent høyere i 4. kvartal enn i 3. kvartal i fjor, men etter ordrestatistikken å dømme er investeringsetterspørselen i sterkere oppgang; i september-november var verdien av nye ordrer fra innenlandske kunder til maskinindustrien (sesongkorrigert) betydelig høyere enn i foregående tremånedersperiode.

Konsumetterspørselen er i svak oppgang. Volumet av det private konsumet, sesongkorrigert, var bare 0,4 prosent høyere i 4. kvartal enn i 3. kvartal i fjor.

Prisstigningen er fortsatt sterk, og den holdt seg om lag uendret gjennom hele 1976. I januar i år var konsumprisindeksen vel 9 prosent høyere enn ett år tidligere. Gjennomsnittlig månedslønn for industriarbeidere var i november i fjor 16 prosent høyere enn ett år tidligere.

Utenrikshandelen fortsatte å vokse utover høsten i fjor, men med forholdsvis moderat veksttakt. Verdien av vareeksporten og vareimporten, sesongkorrigert, var henholdsvis 2,6 prosent og 3,8 prosent høyere i september-oktober enn i foregående tremånedersperiode. Importprisene økte i gjennomsnitt med 2,5 prosent fra 3. kvartal 1975 til 3. kvartal 1976, mens eksportprisene var om lag uendret.

Myndighetene satte i midten av mars diskontoen ned fra 6,5 prosent til 6 prosent.

BRUTTONASJONALPRODUKT I UTVALGTE LAND

Prosentvis endring fra foregående år

	1971	1972	1973	1974	1975	1976 anslag	1977 prognose
Danmark	3½	4½	3½	½	-½	4 1/2	2 ¹⁾
Frankrike	5½	5½	5½	4	-1	5	3
Italia	1½	3	6½	3½	-3½	4 1/2	1/2 ¹⁾
Japan	7½	8½	10	-1½	2	6	6
Norge	4½	5	4	5½	3	5	7
Sambandsstatene	3	6	5½	-2	-2	6 1/4	5,4 ²⁾
Storbritannia	2½	2½	5½	1	-2	1	1 1/2 ¹⁾
Sverige	½	2½	3½	4	1	1 ³⁾	1,7 ²⁾
Vest-Tyskland	3	3½	5	½	-3	5 1/2	5 ²⁾

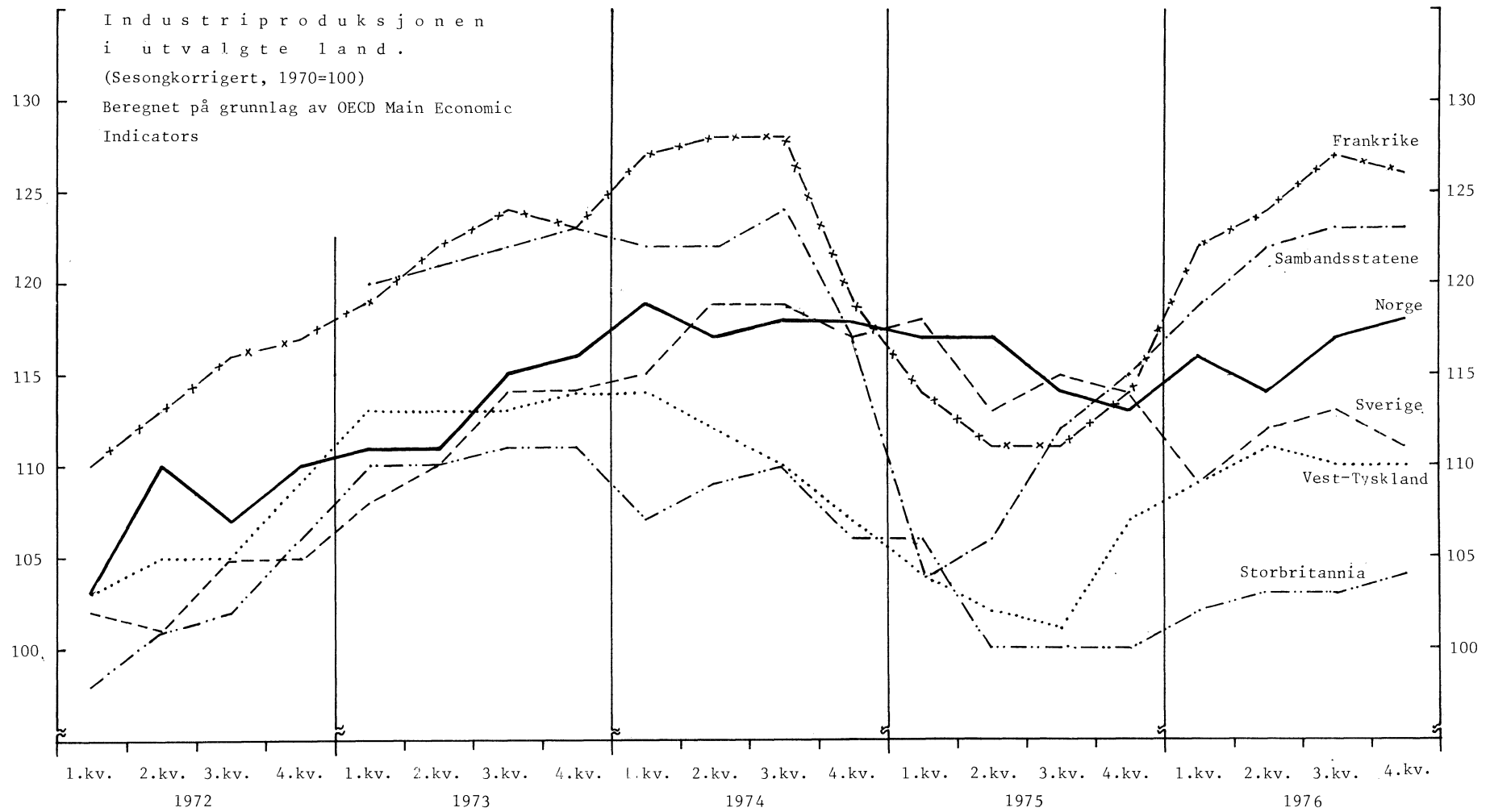
Kilde: OECD

1) EF-kommisjonens prognoser.

2) Nasjonale prognoser.

3) Nasjonalt anslag.

Industriproduksjonen
i utvalgte land.
(Sesongkorrigert, 1970=100)
Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic
Indicators

I Norge ser det ut til at avdempingen i industriens investeringsetterspørsmål i fjor sommer og høst ble fulgt av ny oppgang i vintermånedene. Både Byråets investeringsundersøkelse i februar og igangsettingstallene for nye industribygg peker i denne retning. Konsumetterspørselen øker fortsatt betydelig, men i de siste månedene har ikke dette gitt seg samme utslag i produksjonen av konsumvarer som tidligere. Utenlandsetterspørselen viste bare små endringer i vintermånedene etter nedgangen i fjor høst, men produksjonen av eksportvarer fortsatte å øke. Skulle stagnasjonen i eksporten fortsette vil dette etter hvert trolig gi seg utslag både i produksjonen og i ny oppgang i lagrene av eksportvarer som på forhånd er svært store. - Samlet industriproduksjon viste stigning også i vintermånedene, men den underliggende veksttrenden var trolig forholdsvis moderat.

Industriproduksjonen var etter sesongkorrigerte oppgaver nær 2 prosent høyere i november-januar enn i foregående tremånedersperiode. Men en nærmere undersøkelse av produksjonsindeksen for de siste månedene tyder på at den underliggende veksttrenden i industrien er atskillig svakere enn dette. I bergverksdrift (utenom oljeutvinning) har produksjonen derimot vist betydelig oppgang siden i fjor sommer, mens produksjonen i kraftforsyning ikke har endret seg nevneverdig i løpet av de siste månedene.

Trass i stagnasjonen i utenlandsetterspørselen fortsetter produksjonen av eksportvarer å øke. Men også produksjonen av investeringsvarer og av innsatsvarer til bygg og anlegg har bidratt til veksten i samlet industriproduksjon i den senere tid. Produksjonen av innsatsvarer ellers viser derimot bare ubetydelig øking, og produksjonen av konsumvarer stagnerer.

Blant de enkelte industrigruppene har det i de siste månedene, etter sesongkorrigerte oppgaver, vært betydelig produksjonsøkning for kjemiske produkter, metaller, metallvarer og for elektriske apparater og materiell. Produksjonen av bl.a. næringsmidler, treforedlingsprodukter og maskiner har derimot gjennomgående endret seg lite.

Den registrerte arbeidsløsheten, som etter sesongkorrigerte oppgaver gikk merkbart tilbake gjennom storparten av fjoråret, økte noe igjen i januar og februar i år. Tallet på meldte ledige plasser ved utgangen av måneden (sesongkorrigert) har ikke endret seg vesentlig i de aller siste månedene etter oppgangen i fjor sommer og høst. Arbeidsdirektoratets stramhetsindikator lå i november-januar i gjennomsnitt på 40, mot 30 i samme periode ett år tidligere og 58 to år tidligere. Ved utgangen av februar var 20 700 personer registrert som arbeidsløse. Det var 5 900 færre enn på samme tid i 1976, men vel 3 400 flere enn gjennomsnittet for februar i årene 1971-75. Arbeidsløshetsprosenten var 1,4 ved utgangen av februar i år, mot 1,8 ett år tidligere og 1,3 to år tidligere. I perioden desember-februar ble 9 362 personer berørt av driftsinnskrenkninger, enten ved oppsigelse, permisjon eller reduksjon av arbeidstiden, mot 7 534 i samme periode ett år tidligere.

Arealet av bygg under arbeid, utenom landbruksbygg, lå ved utgangen av januar i år alt i alt litt høyere enn på samme tid i fjor. I de siste månedene har byggevirkomheten økt betydelig i industri og også innen offentlig administrasjon. Arealet av boliger under arbeid har derimot ligget en del lavere enn ett år tidligere. - Igangsettingen av nye bygg viser fortsatt svikt; i november-januar var samlet igangsatt byggeareal vel 5,7 prosent lavere enn i samme periode ett år tidligere. Svikten var særlig markert for undervisningsbygg og for helse- og veterinærbygg, men også igangsettingen av boliger lå en del lavere enn ett år tidligere. Arealet av igangsatte industribygg fortsatte derimot å øke. - Samlet fullført byggeareal lå også noe lavere i november-januar enn i samme periode ett år tidligere. Fullføringen av industribygg og bygg i varehandel m.v. gikk kraftig ned, mens fullført boligareal var om lag uendret.

Etter Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse i februar å dømme tok industriens investeringsetterspørsmål seg opp igjen i vintermånedene etter å ha vist avdemping sommeren og høsten 1976. De anslagene for investeringsutgiftene i 1977 som ble gitt i februar representerte - når olje- og gassutvinning holdes utenom - en oppjustering av novemberanslagene med 16 prosent. Dette er en betydelig sterkere oppjustering fra november til februar enn gjennomsnittlig for årene 1968-76 (knappt 10 prosent). Men tallene varierer nokså sterkt fra bransje til bransje. Særlig sterk, og sterkere enn normal, var oppjusteringen for produksjonen av næringsmidler og mineralske produkter og for

treforedling og grafisk produksjon og forlagsvirksomhet. For verkstedindustrien samlet ble investeringsanslaget justert opp noe mindre enn vanlig. Dette hang i første rekke sammen med utviklingen ved skipsverftene; anslaget for investeringene i transportmiddelindustrien i 1977 ble justert ned med 6 prosent fra november til februar, mens en betydelig oppjustering har vært vanlig. For primær jern- og metallindustri var plantallet for 1977 om lag det samme i februar som i november. For denne industrigruppen har utviklingen av investeringsanslaget fra november til februar tidligere variert en god del, både opp- og nedjusteringer har forekommet.

Februaranslagene for det løpende års investeringer i industri og bergverk (utenom olje- og gassutvinning) regnet som prosentandel av de faktisk utførte investeringer det året har i perioden 1968-75 svingt betydelig, mellom 94 og 106. I 1976, som var et noe spesielt år, var prosentandelen hele 118. Om vi ser bort fra 1976 og antar at februaranslaget for 1977 holder seg innenfor de maksimale avvikene som er registrert i perioden 1968-75, peker den siste investeringstillingen mot betydelig volumstigning i industriinvesteringene fra 1976 til 1977. Etter tellingen å dømme var investeringene i industrien i 1976 på knapt 5,7 mrd.kr og vil i år trolig komme opp i 6,5-7,5 mrd.kr. Bedriftene regner også med betydelig øking i investeringene i utvinning av råolje og naturgass, fra 6,8 mrd.kr i 1976 til hele 11 mrd.kr i år. Også i kraftforsyning ser det ut til å bli sterk investeringsøkning fra 1976 til 1977. I fjor ble det investert for 3,4 mrd.kr, mens bedriftene ifølge februarstillingen regner med et investeringsbeløp på 4,4 mrd.kr i 1977.

De samlede lagre i industri og engroshandel som hadde gått noe ned fra høsten 1975 til sommeren 1976, økte igjen i 2. halvår i fjor. Ved årets utgang var de vel 2 prosent høyere enn ett år tidligere regnet i volum. Lageroppgangen i fjor høst skyldes økte beholdninger av både norskproduserte varer for innenlandsk bruk og importvarer. Eksportvarelagrene gikk derimot litt ned i løpet av 2. halvår 1976. Nedgangen var imidlertid mindre enn sesongnormalt for 2. halvår. Ved siste årsskifte var eksportvarelagrene 11 prosent lavere enn ett år tidligere og nær 20 prosent lavere enn da lagrene passerte siste toppunkt høsten 1975, men de ligger fortsatt på et relativt høyt nivå. Utviklingen i den senere tid har variert en del fra varegruppe til varegruppe. Blant de tradisjonelle eksportvarene har lagrene av fisk og fiskevarer gått sterkt ned siden høsten 1975, og de var ved siste årsskifte lavere enn på mange år. Jern- og stålvarerlagrene sank betydelig i løpet av 1. halvår i fjor, men steg igjen i 2. halvår til nesten samme høye nivå som ett år tidligere. Lagrene av andre metaller gikk betydelig ned fra høsten 1975 til høsten 1976, men i løpet av siste kvartal i fjor økte de litt igjen. Lagrene av tre- og treforedlingsprodukter steg stort sett gjennom hele 1976, og ved årsskiftet var de høyere enn noen gang tidligere og 17 prosent høyere enn ett år tidligere.

Konsumetterspørselen viser fortsatt sterk oppgang, selv om den underliggende tendens nok er svakere enn utviklingen av detaljomsetningen i de siste månedene kan tyde på. Etter sesongkorrigerte oppgaver var volumet av detaljomsetningen nær 4 prosent høyere i november-januar enn i foregående tremånedersperiode. Fra november-januar ett år tidligere var det en volumstigning på 6,5 prosent og en verdistigning på vel 15 prosent. Se ellers tabell 4.

Verdien av vareeksporten, sesongkorrigert og regnet uten skip, oljeplattformer og råolje, var 4 prosent lavere i desember-februar enn i foregående tremånedersperiode, men det ser ut til at eksportsvikten er blitt noe mindre markert i løpet av de aller siste månedene; i gjennomsnitt for januar og februar lå eksporten bare ubetydelig lavere enn gjennomsnittet for 4. kvartal i fjor.

Trass i svikt siden i fjor sommer lå eksporten av tradisjonelle varer i desember-februar 9 prosent høyere i verdi enn i samme periode ett år tidligere. Regnet i volum var oppgangen temmelig beskjeden. Mer detaljerte oppgaver for perioden november-januar viser at eksporten av råolje og metaller utenom jern og stål gikk sterkt opp fra ett år tidligere regnet i verdi. Også eksporten av papir og papp økte betydelig, mens eksporten av papirmasse, fisk og fiskevarer og av kjemikalier endret seg lite. Den gjennomsnittlige eksportprisindeksen lå i månedene omkring siste årsskifte om lag 7 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere.

Verdien av vareimporten, sesongkorrigert, viser fortsatt sterke svingninger fra måned til måned, men uten noen klar tendens verken til opp- eller nedgang. Men som følge av den sterke importveksten i fjor sommer var importverdien, regnet uten skip og oljeplattformer, 15 prosent høyere i

desember-februar 1976/77 enn i samme periode ett år tidligere. Også regnet i volum var veksten betydelig.

Mer detaljerte oppgaver for månedene november-januar viser at importverdien da var betydelig høyere enn ett år tidligere for bl.a. matvarer, tekstilvarer, malmer og maskiner. Den gjennomsnittlige prisindeksen for importvarer lå 5-6 prosent høyere ved siste årsskifte enn ett år tidligere.

Tabell 1. Industriproduksjon. Endring i prosent fra foregående tremånedersperioder beregnet på grunnlag av sesongkorrigert indeks

	1976			1976/77
	Feb.-april	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning	1,4	-0,9	2,6	1,6
Bergverksdrift utenom oljeutvinning	2,9	-3,6	8,2	4,9
Industri	2,2	-0,6	2,5	1,9
Kraftforsyning	-2,5	-1,7	1,7	-0,5
Produksjon etter anvendelse:				
Eksport	3,4	0,9	3,5	2,4
Konsum	1,1	2,2	1,3	-1,1
Investering	-1,8	0,3	1,8	2,2
Vareinnsats i bygg og anlegg	-0,7	-0,6	5,2	1,9
Vareinnsats ellers	2,2	-2,0	3,1	0,5

Tabell 2. Industriproduksjon. Endring i prosent fra samme periode året før, beregnet på grunnlag av ukorrigert indeks

	Aug.-okt.	Nov.-jan.
Industri i alt	4,3	6,9
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk	8,3	4,4
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer	-2,2	6,1
Trevarer	0,8	4,8
Treforedling	8,6	7,2
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet	1,6	0,6
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter	7,3	21,5
Mineralske produkter	9,0	2,2
Jern, stål og ferrolegeringer	2,3	6,4
Ikke-jernholdige metaller	17,7	16,4
Metallvarer	2,7	8,0
Maskiner	1,9	3,9
Elektriske apparater og materiell	5,2	10,7
Transportmidler	-1,7	-1,4
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler	4,9	10,2
Industriproduksjon ellers	9,3	14,4

Tabell 3. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1975/76					1976/77				
	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
I alt	22,1	24,1	35,9	29,6	26,6	17,2	18,1	22,6	23,2	20,7
Herav industri, kraftforsyning, bergverksdrift (inkl. oljeutv.) og bygge- og anleggsvirksomhet	8,7	10,1	20,6	14,0	12,7	5,9	7,1	10,7	8,6	

Tabell 4. Detaljomsetning

	1976			1976/77
	Feb.-april	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	0,7	3,5	-1,4	3,8
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>				
Endring i prosent fra samme tremånedersperiode ett år tidligere				
I alt	15,8	17,0	13,8	15,2
Av dette:				
Nærings- og nytelsesmidler	16,5	14,2	9,4	11,3
Møbler og innbo	17,5	21,9	21,6	18,6
Bekledning og tekstilvarer	12,8	14,0	13,2	18,0
Motorkjøretøyer og bensin	17,9	25,1	17,9	18,1

Konjunkturindikatorer for Norge

Diagram 1. Sesongkorrigert produksjonsindeks (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

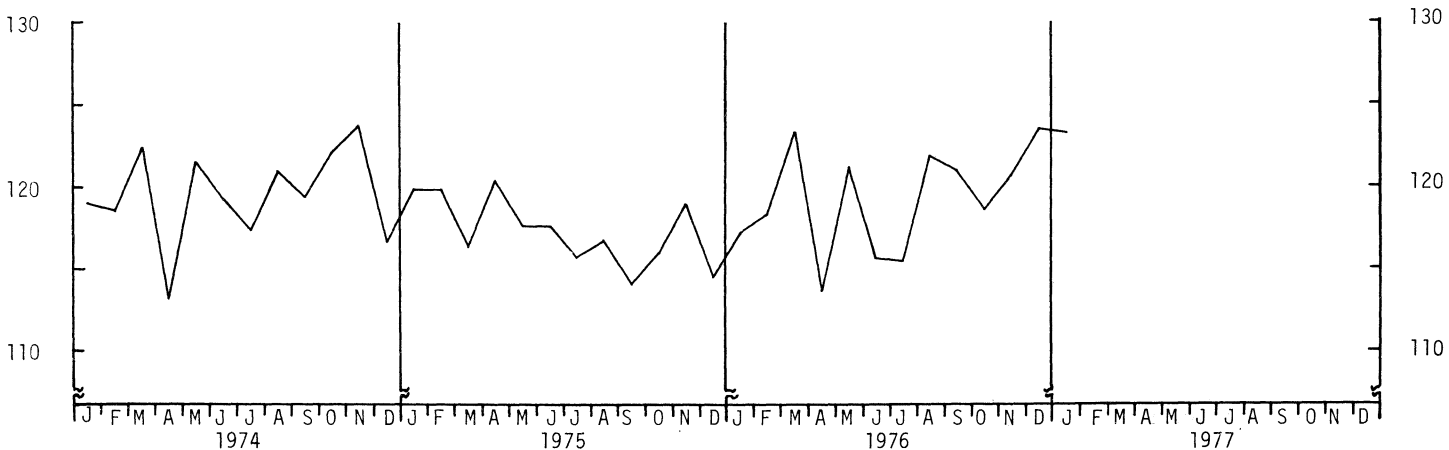
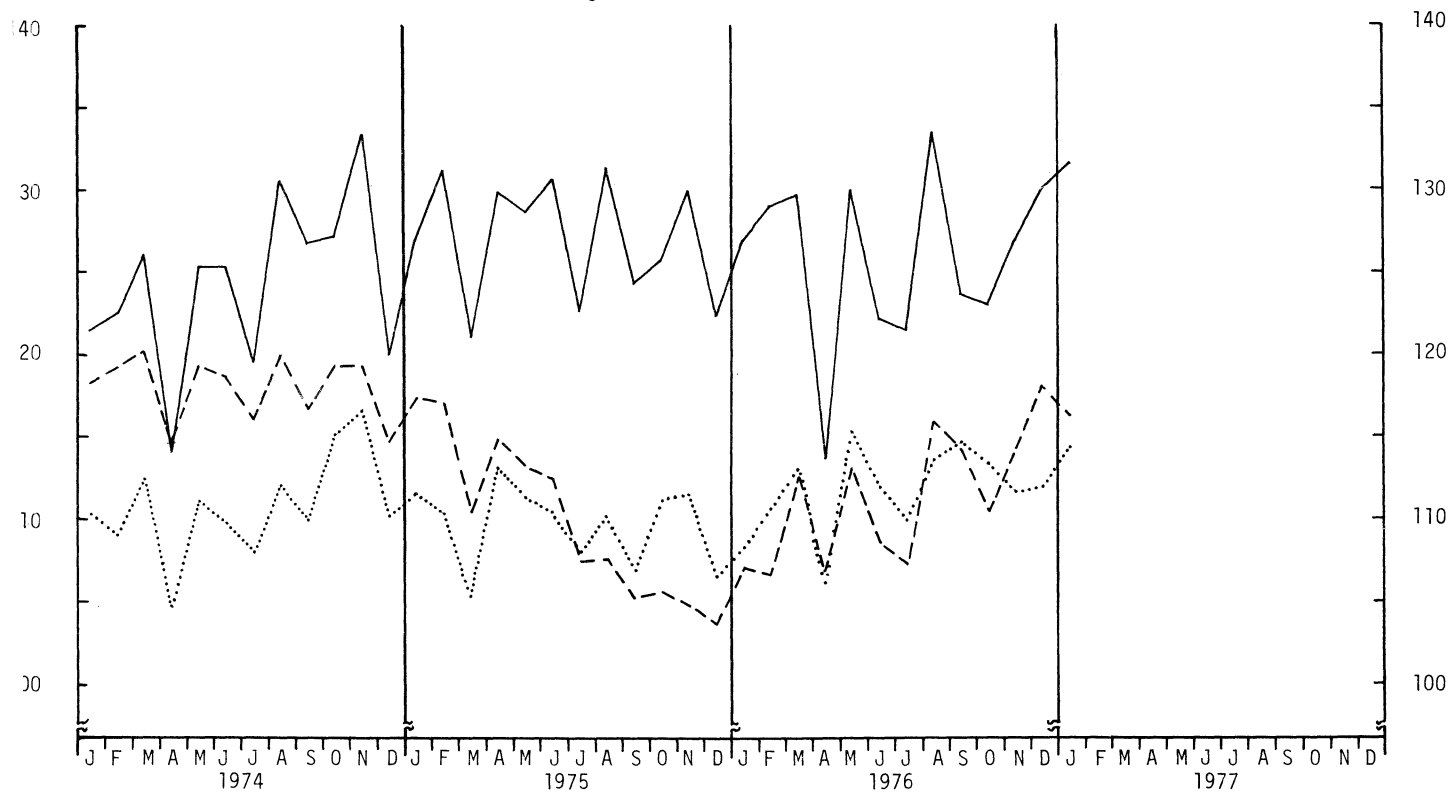

Diagram 2. Sesongkorrigert indeks for produksjon etter anvendelse (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

For eksport - - - -
" konsum
" investering ———

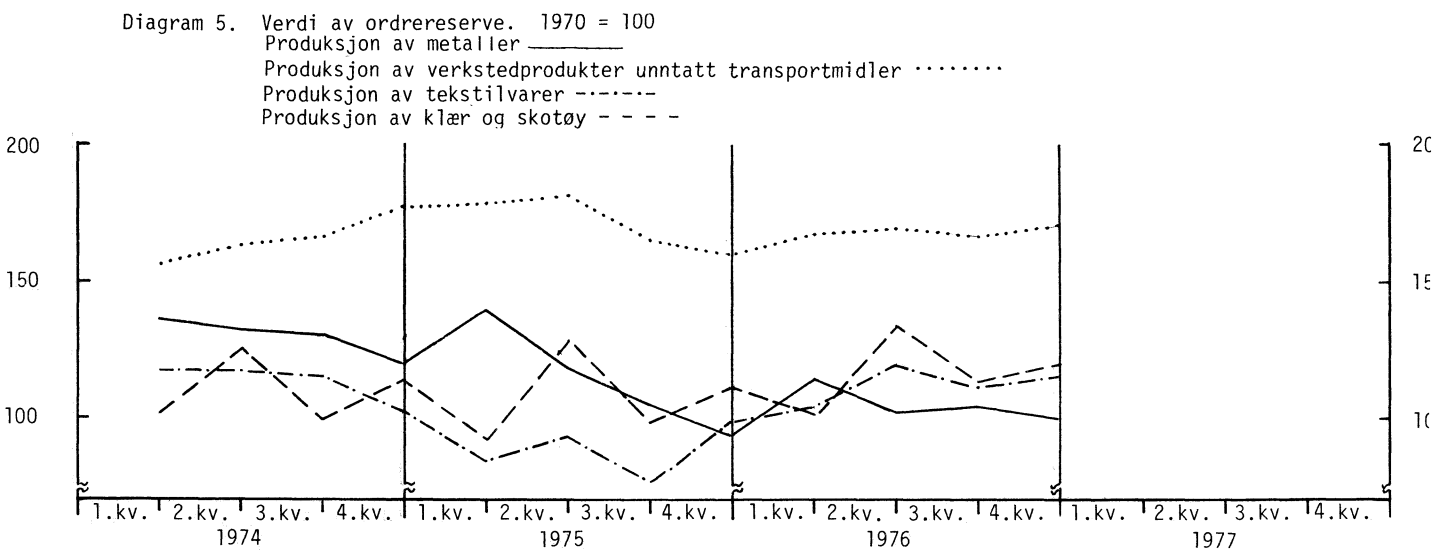
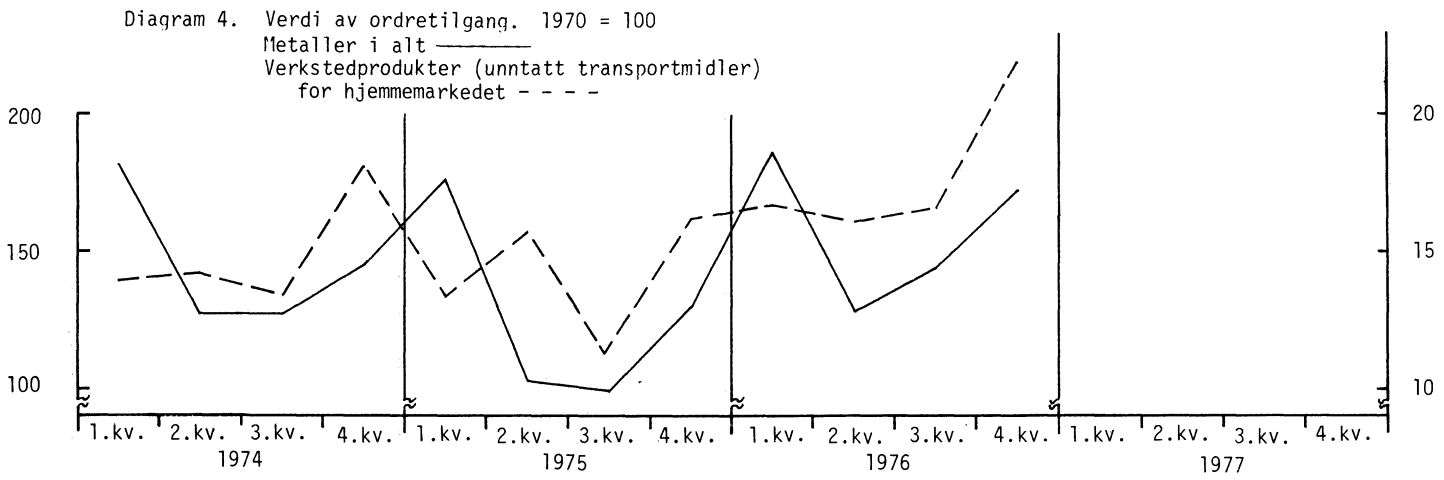
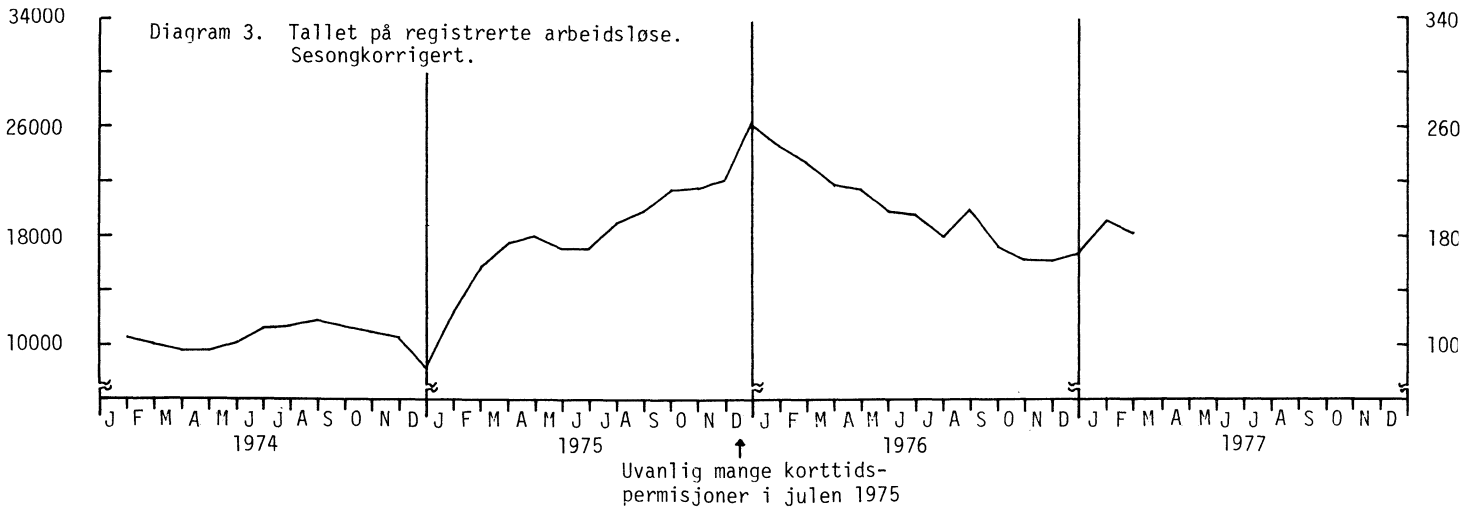

Diagram 6. Detaljomsetningsvolum
Sesongkorrigert. 1973 = 100.

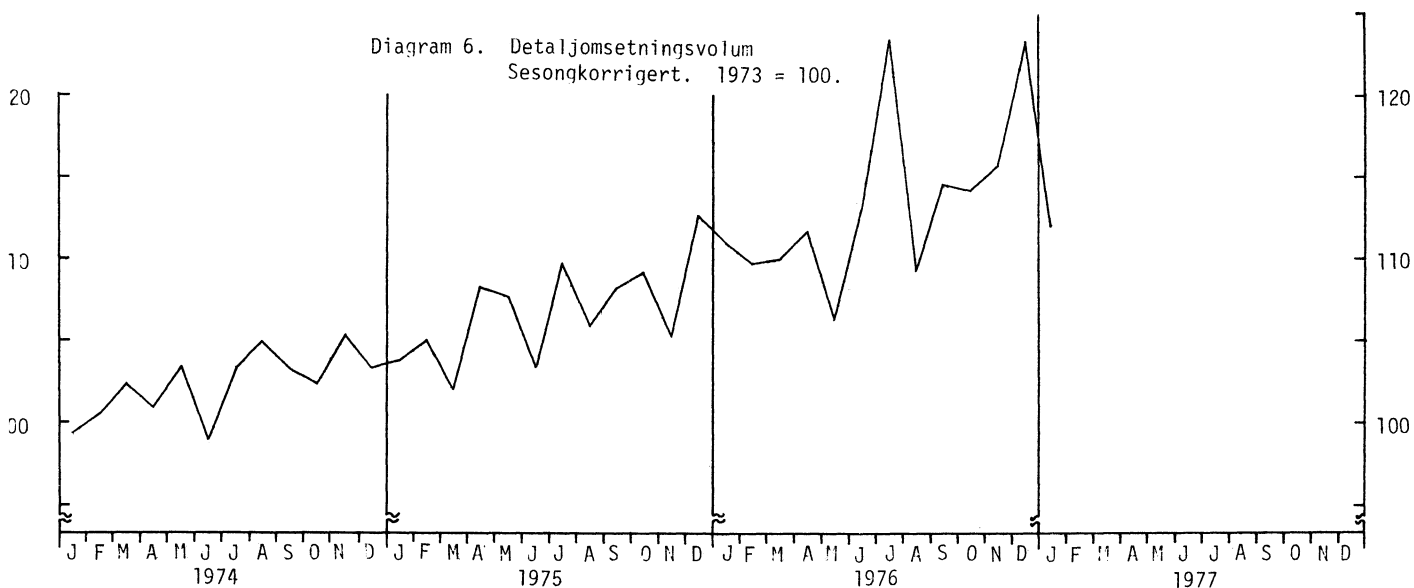

Diagram 7. Vareimport (uten skip og oljeplattformer). Mill.kr. Sesongkorrigert
Vareeksport (uten skip, oljeplattformer og råolje). Mill.kr. Sesongkorrigert —

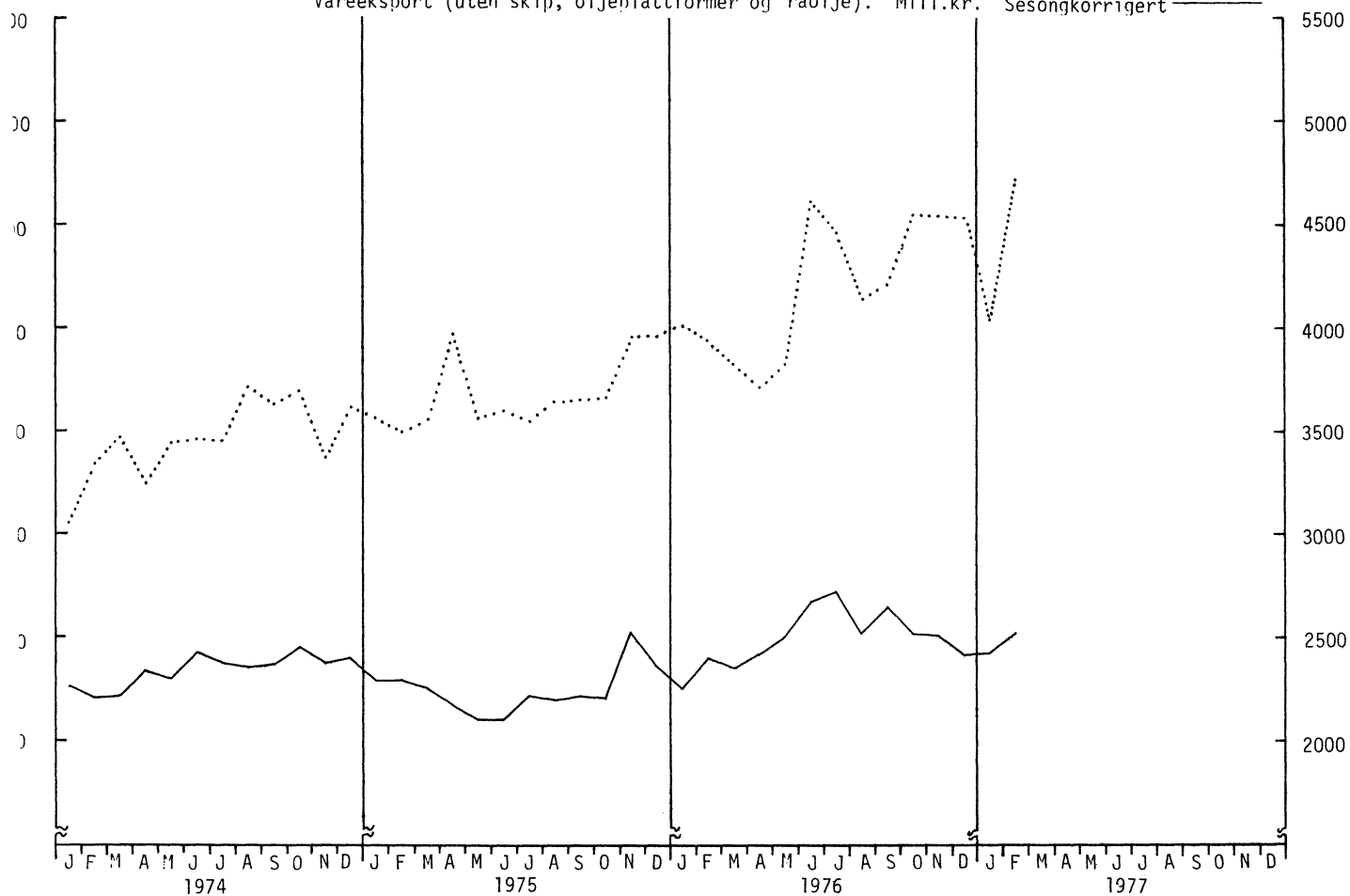

Diagram 8. Bygg satt i gang, 1 000 m²
 3 måneders bevegelig gjennomsnitt
 1975 = - - - - -
 1976 = —————

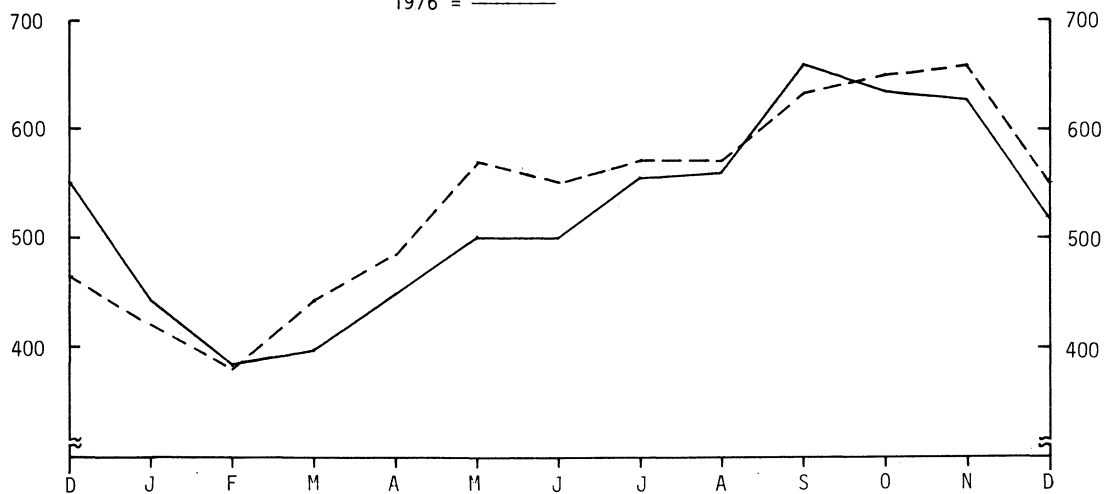

Diagram 9. Bygg i arbeid, 1 000 m²
 I alt —————
 Boliger - - - - -

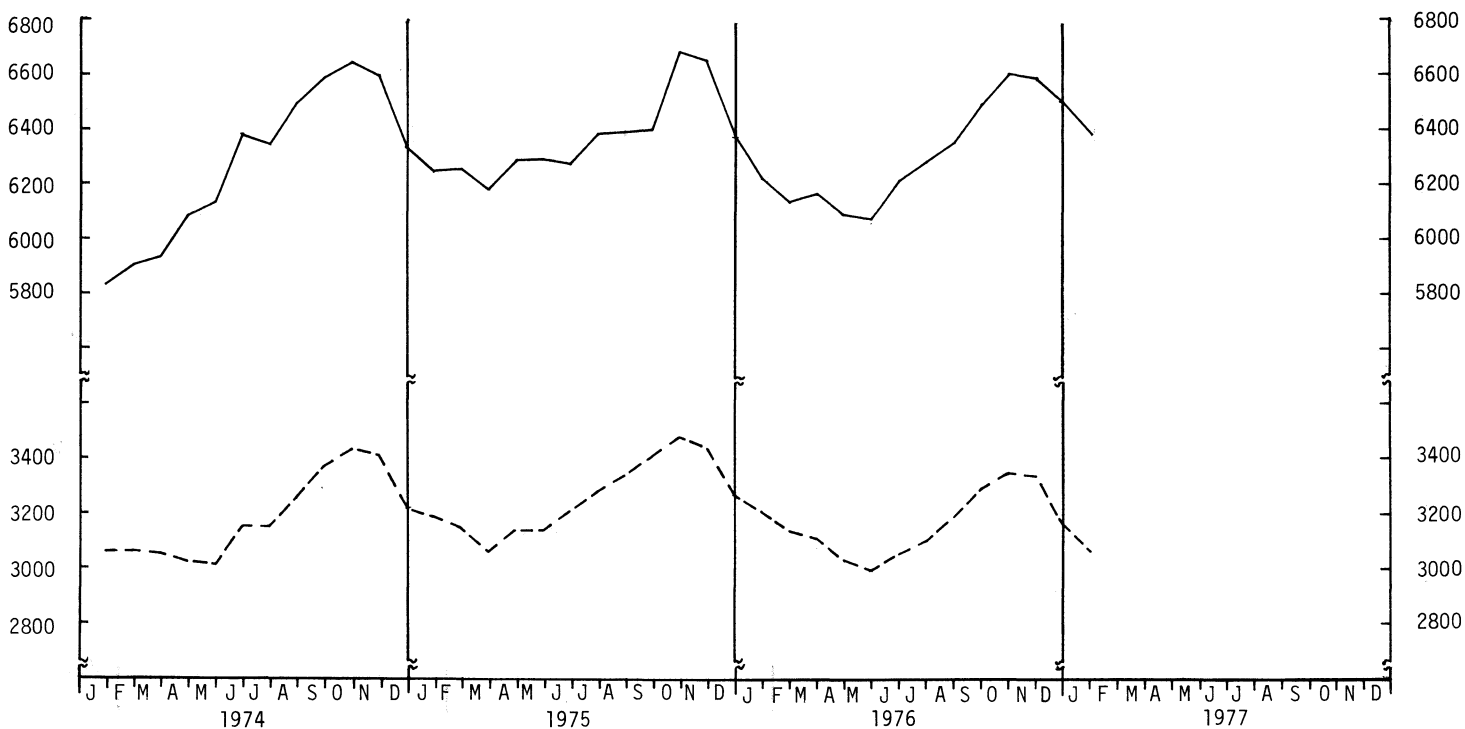

Diagram 10. Lagervolum 1970 = 100.

Eksportvarelagre —————
 Norskproduserte varer for innenlandsforbruk ······
 Importvarelagre - - - -

